

Zubři a divocí koně pomáhají se zadržováním vody v krajině, zjistil výzkum vědců v milovické rezervaci

15.10.2025 - | Česká krajina

Přirozená pastva velkých kopytníků zlepšuje podmínky pro růst vegetace, podporuje ukládání organické hmoty do půdy a zadržování vody v krajině. Ukázal to výzkum vědců z Jihočeské univerzity v milovické rezervaci velkých kopytníků, kde žijí zubři, divocí koně a zpětně šlechtění pratuři, i v několika dalších českých rezervacích.

„Celoroční pastva velkých kopytníků sice snižuje průměrné množství rostlinné hmoty nad zemí, ale zároveň zvyšuje její ‘nutriční’ kvalitu. Porost obsahuje více dusíku a vody, je tedy výživnější pro zvířata a navíc lépe hospodáří s vodou,“ vysvětluje Eva Kaštovská, vedoucí Katedry biologie ekosystémů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Právě tím se přirozená pastva velkých kopytníků zásadně liší od intenzivní pastvy hospodářských zvířat. „Podzemní biomasa rostlin zůstává neovlivněná – nesnižuje se, jak tomu často bývá při intenzivní pastvě, kdy zvířata opakovaně okusují dorůstající nadzemní části rostlin. Díky tomu se porosty stíhají regenerovat, prostřednictvím kořenů čerpat dostatek živin a vody a dodávat do půdy organické látky, které podporují její oživení. Takto přispívají k tvorbě půdní organické hmoty, která úzce souvisí s retencí vody,“ popisuje Eva Kaštovská proces, který stojí za dlouhodobou udržitelností pastevních ekosystémů.

I na vrcholu léta tak bývá vegetace na pastvinách velkých kopytníků vitální. „Pastva přirozeně propojuje potřeby rostlin s aktivitou půdních mikroorganismů. Pozorovali jsme zlepšený příjem živin – především dusíku, ale i fosforu, u spásaných porostů. Tyto těsnější vazby podle nás podporují samoregulaci systému a jeho schopnost pružně reagovat na změny v prostředí, včetně extrémů počasí, jako jsou sucha,“ zdůrazňuje Eva Kaštovská.

Přirozená pastva velkých býložravců má tak v České republice velký potenciál pomáhat se zadržováním vody v krajině, které se s postupující klimatickou změnou stává v tuzemsku stále větším problémem. „Velcí kopytníci přinášejí do ochrany přírody několik významných výhod. Kromě zadržování vody v krajině a obnovy půd je to také podpora biologické rozmanitosti, ukládání uhlíku do půdy nebo snižování rizika požárů v přírodě. Právě proto je tento přístup v ochranářsky vyspělých zemích západní Evropy stále oblíbenější. I s ohledem na finanční efektivitu tohoto řešení,“ doplnil Dalibor Dostál, ředitel ochranářské společnosti Česká krajina, která milovickou rezervaci velkých kopytníků založila v roce 2015 ve spolupráci s vědci.

Celoroční přirozená pastva, neboli trofický rewilding, se stále častěji využívá k péči o otevřenou krajinu. Tento přístup má potenciál zmírnit ztrátu biodiverzity a změny klimatu. Výzkum jihočeských vědců v rámci projektu „Pastva velkých kopytníků jako nástroj ochrany přírody a krajiny: Biodiverzita a ekosystémové služby“ (SS03010232) financovala Technologická agentura České republiky (TAČR) v rámci programu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostředí pro život.

Na podporu projektů ochrany přírody může veřejnost přispět prostřednictvím portálu pomahamekrajine.cz.

Ochránářská organizace Česká krajina na projektech spojených s ochranou přírody spolupracuje s experty z Biologického centra Akademie věd České republiky, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Univerzity Karlovy v Praze, Ústavu biologie obratlovců Akademie věd České republiky, Botanické zahrady hlavního města Prahy, Zoo Liberec, České zemědělské univerzity v Praze, Mendelovy univerzity v Brně, Masarykovy univerzity v Brně a dalších odborných institucí.

Projekty návratu a ochrany velkých kopytníků podporuje Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV 21, Záchrana a obnova krajiny, dále společnosti Nadace PPF, Nadace Kooperativa, Nadace Qminers, Nadace Benetheo, E.ON, JRD, CTP, Nadace O, Nadační fond rodiny Malých, Accace, Nadace Tipsport, ČEPS, Carborundum Electrite, Amanita Design, DARRÉ, Linde, Semix, ProfiG2, Bird & Bird, Hornbach, Printwell, Delta Light Czech, LaNiche, Payton Legal, Projan Service, Bříza & Trubač, advokátní kancelář, Vertue, Beire, Pro živou zahradu, JK Jitka Kudláčková, Nadace ČEZ, Megabooks CZ, Net4Gas, Pivovar Zubr, Cestovní kancelář Periscope Skandinávie, Abrasiv, Hotelová škola Poděbrady, Operační program Životní prostředí, Státní fond životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj, Město Milovice, Město Benátky nad Jizerou, American International school ve Vídni, milovická Mateřská škola Kostička, sdružení Přátelé a rodáci Milovic i veřejnost.

Foto: Michal Köpping

<https://www.ceska-krajina.cz/5676/zubri-a-divoci-kone-pomahaji-se-zadrzovanim-vody-v-krajine-zjistil-vyzkum-vedcu-v-milovicke-rezervaci>